

Tositarkoituksella

Tämä *Lähikuvan* numero syntyi Turun Vanhalla Raatihuoneella toukokuussa -89 pidetyn elokuvaseminaarin kylkiäisenä. *Tositarkoituksella* oli tapahtuman vilpittömän nimi, ja täsmennys kuului: näkökulmia suomalaiseen elokuvaan. Nyt julkaistavista artikkeleista kolme (Ari Honka-Hallilan, Anu Koivusen ja Sakari Toiviaisen) pohjautuu seminaarin alustuksiin, ja useimmat muutkin esitelmät saavat kirjallisen muotonsa, tosin muissa julkaisuissa.

Raatihuoneella liikuttiin sulavasti Lea Joutseno-komedioista Villiin Pohjolaan ja taas melodraamoihin. Periaatteena siis oli, kuten tässä *Lähikuvassakin*, että kaikki kiinnostaa. Kovin pitkään on vanhaa suomalaista elokuvaa pidetty esteettisesti ja ideologisesti niin kelvottomana, ettei sen tutkailua ole katsottu vaivan arvoiseksi. Vain jokunen Nyrki Tapiovaaran, Erik Blombergin tai Matti Kassilan teos on nauttinut jonkinmoista kunnioitusta: Vanhaa Viisasta mukailakseni: suomalaista elokuvaa on vaikea ymmärtää, koska se on niin helppo tuomita.

Ainakin osin piilee kielteisen suhtautumisen taustalla sukupolvien kiista: halu riistäytyä irti vanhoista arvoista ja estetiikasta on johtanut elokuvaperinteemme tarkoitukselliseen unohtamiseen. Ehkä nyt, kun Suomen

elokuvateollisuuden kukoistuksen päivistä on jo alun neljäntäkymmenettä vuotta, voi menneisyyteen suhtautua viileämmin, ja huomata ensinnäkin sen, että katkos “vanhan” ja “uuden” elokuvan välillä ei ole lainkaan niin täydellinen kuin 60-luvulla saattoi näyttää, ja toiseksi sen, että elokuva pystyy kertomaan monenlaisia asioita menneistä maailmoista. Elokuva oli aina television tulon suomalaisten tärkein - ja sodan aikana ainoa - viihdyttäjä, ja näin ollen osa arkea. Millaisia olivat nuo pari- kolmekymmentä vuotuisia elokuvaa, missä olosuhteissa ne syntyivät, kuka niitä katsoi, missä ja miksi? Tässä vasta muutama yleinen kysymys, joka-inen tutkimusaihe täsmentää omat yksityiskohtaisemmat ongelmansa.

Tyhjästä ei toki tarvitse lähteä: *Filmihullu* ei ole koskaan kotimaistakaan elokuvaa unohtanut, ja ilman Kari Uusitalon historiateoksia ja niiden filmografiaosuuksia olisi pelkkä tutkimuskohteen paikantaminenkin toivotonta räpellystä. Ja vihdoin Suomen kansallisfilmografia, jonka ensimmäinen, vuodet 1953-56 kattava osa ilmestyi keväällä, tulee olemaan korvaamaton apu jokaiselle suomalaisesta elokuvasta kiinnostuneelle. Lisäksi se on hauskaa luettavaa, kuten monet vanhat elokuvat ovat - tätä eivät kaikki usko - hauskaa katsottavaa.

Kimmo Laine